

Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

14 февруари 2019 година *

„Преюдициално запитване — Обществени поръчки — Производства по преразглеждане — Директива 89/665/ЕИО — Членове 1 и 2в — Жалби срещу решения за допускане или изключване на оферентите — Срокове за обжалване — Тридесетдневен преклузивен срок — Национална правна уредба, изключваща възможността за повдигане на възражение за незаконосъобразност на решение за допускане в производство по обжалване на последващите актове — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 47 — Право на ефективна съдебна защита“

По дело C-54/18

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (Областен административен съд Пиемонт, Италия) с акт от 27 септември 2017 г., постъпил в Съда на 29 януари 2018 г., в рамките на производство по дело

Cooperativa Animazione Valdocco Soc. coop. soc. Impresa Sociale Onlus

срещу

Consorzio Intercomunale Servizi Sociali di Pinerolo,

Azienda Sanitaria Locale To3 di Collegno e Pinerolo,

в присъствието на:

Ati Cilte Soc. coop. soc.,

Coesa Pinerolo Soc. coop. soc. arl,

La Dua Valadda Soc. coop. soc.,

Consorzio di Cooperative Sociali il Deltaplano Soc. coop. soc.,

La Fonte Soc. coop. soc. Onlus,

Società Italiana degli Avvocati Amministrativisti (SIAA),

Associazione Amministrativisti.it,

Camera degli Avvocati Amministrativisti,

* Език на производството: италиански.

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: М. Vilaras (докладчик), председател на състава, К. Jürimäe, D. Šváby, S. Rodin и N. Piçarra, съдии,

генерален адвокат: М. Campos Sánchez-Bordona,

секретар: А. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за Cooperativa Animazione Valdocco Soc. coop. soc. Impresa Sociale Onlus, от А. Sciolla, S. Viale и С. Forneris, avvocati,
- за Consorzio Intercomunale Servizi Sociali di Pinerolo, от V. Del Monte, avvocato,
- за Ati Cilte Soc. coop. soc., Coesa Pinerolo Soc. coop. soc. arl и La Dua Valadda Soc. coop. soc., от L. Gili и А. Quilico, avvocati,
- за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от С. Colelli и V. Nunziata, avvocati dello Stato,
- за нидерландското правителство, от М. Bulterman и J.M. Hoogveld, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от L. Haasbeek, G. Gattinara и P. Ondrůšek, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, да се произнесе с мотивирано определение в съответствие с член 99 от Процедурния правилник на Съда,

постанови настоящото

Определение

- 1 Преюдициалното запитване е относно тълкуването на член 1, параграфи 1 и 2 от Директива 89/665/ЕИО на Съвета от 21 декември 1989 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби, отнасящи се до прилагането на производства по обжалване при възлагането на обществени поръчки за доставки и за строителство (ОВ L 395, 1989 г., стр. 33; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 237), изменена с Директива 2014/23/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година за възлагане на договори за концесия (ОВ L 94, 2014 г., стр. 1) (наричана по-нататък „Директива 89/665“), на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) и на принципите на равностойност и на ефективност.
- 2 Преюдициалното запитване е отправено в рамките на спор между Cooperativa Animazione Valdocco Soc. coop. soc. Impresa Sociale Onlus (наричана по-нататък „Cooperativa Animazione Valdocco“), от една страна, и от друга страна, Consorzio Intercomunale Servizi Sociali di Pinerolo (наричан по-нататък „CISS di Pinerolo“) и Azienda Sanitaria Locale To3 di Collegno e Pinerolo, по повод на възлагането на обществена поръчка за услуги за грижи по домовете на временно

сдружение от предприятия, състоящо се от Ati Cilte Soc. coop. soc., Coesa Pinerolo Soc. coop. soc. arl и La Dua Valadda Soc. coop. soc. (наричано по-нататък „избраното временно сдружение на предприятия“).

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Член 1, параграф 1, четвърта алинея и параграф 3 от Директива 89/665 гласи:

„1. [...]

Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че по отношение на обществените поръчки, попадащи в обхвата на Директива 2014/24/ЕС [на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 2014 г., стр. 65)] или Директива [2014/23], решенията, взети от възлагащите органи, могат да бъдат ефективно преразглеждани, и по-специално колкото е възможно най-бързо в съответствие с условията, посочени в членове 2—2е от настоящата директива, на основание, че тези решения са в нарушение на правото на Съюза в областта на обществените поръчки или националните разпоредби, транспониращи това право.

[...]

3. Държавите членки гарантират достъпност до процедурите по преразглеждане съгласно подробни разпоредби, които държавите членки могат да установят, най-малко за всяко лице, имащо или имало интерес от получаването на определена обществена поръчка и на което е нанесена или рискува да бъде нанесена вреда от твърдяно нарушение“.

- 4 Член 2в от тази Директива относно „[с]рокове[те] за подаване на молба за преразглеждане“, гласи:

„Когато държава членка предвиди, че всяка молба за преразглеждане на решение, взето от възлагащ орган в рамките на или във връзка с процедура за възлагане на обществена поръчка, попадаща в приложното поле на Директива [2014/24] или Директива [2014/23], трябва да бъде подадена преди изтичането на определен срок, то този срок не може да бъде по-кратък от десет календарни дни, считано от деня, следващ датата, на която заинтересованият оферент или кандидат е бил уведомен по факс или по електронен път за решението на възложителя, или ако са използвани други средства за съобщение, този период е най-малко 15 календарни дни, считано от деня, следващ датата, на която решението на възлагащия орган е било изпратено на заинтересования оферент или кандидат, или най-малко десет календарни дни, считано от деня, следващ датата на получаване на решението на възлагащия орган. Съобщението на решението на възлагащия орган до всеки оферент или кандидат се придружава от обобщение на основанията и причините за взетото решение. При подаване на молба за преразглеждане на решенията, посочени в член 2, параграф 1, буква б) от настоящата директива, които не подлежат на специално уведомление, срокът е най-малко десет календарни дни, считано от деня на публикуването на съответното решение“.

Италианското право

- 5 Член 120, параграф 2-bis от приложение I към decreto legislativo n. 104 — Codice del Processo amministrativo (Законодателен декрет № 104 за приемане на Административнопроцесуален кодекс) от 2 юли 2010 г. (редовна притурка на GURI № 156 от 7 юли 2010 г.), изменен с

член 204 от decreto legislativo n. 50 — Codice dei contratti pubblici (Законодателен декрет № 50 за приемане на Кодекс за обществените поръчки) от 18 април 2016 г. (редовна притурка на GURI № 91 от 19 април 2016 г.) (наричан по-нататък „Административнопроцесуалният кодекс“) гласи:

„Решението за изключване от или за допускане до процедурата за възлагане на обществена поръчка след оценка на субективните, икономическо-финансовите и техническо-професионалните изисквания може да бъде оспорено в срок от 30 дни от датата на публикуването му на сайта на възлагащия орган съгласно член 29, параграф 1 от [Кодекса за обществените поръчки]. Неподаването на жалба изключва възможността да се оспори незаконосъобразността на последващите решения от процедурата за възлагане на обществена поръчка, включително с насрещна жалба. Недопустима е и жалбата срещу предложението за възлагане на обществената поръчка, когато е направено такова, както и срещу останалите неокончателни решения, които не причиняват непосредствена вреда“.

- 6 Член 29 от Законодателен декрет № 50 за приемане на Кодекс за обществените поръчки от 18 април 2016 г., изменен с decreto legislativo n° 56 (Законодателен декрет № 56) от 19 април 2017 г. (редовна притурка на GURI № 103 от 5 май 2017 г.) (наричан по-нататък „Кодекс за обществените поръчки“), гласи:

„[...] За да се даде възможност за евентуално подаване на жалбата по член 120, параграф 2-bis от Административнопроцесуалния кодекс, се публикуват, в срок от два дни от датата на приемане на съответните решения, и решенията за изключване от или за допускане до процедурата за възлагане на обществена поръчка след проверка на документите, удостоверяващи липсата на основания за изключване по член 80, както и наличието на необходимите икономическо-финансови и техническо-професионални изисквания. В същия срок от два дни на кандидатите и конкурентите се изпраща съобщение за това решение [...], като се посочва офисът или линковете за ограничен достъп, където са на разположение съответните решения. Срокът за обжалване по посочения член 120, параграф 2-bis започва да тече от момента, в който решенията, посочени във второто изречение, действително са предоставени на разположение, заедно с мотивите“.

- 7 Член 53, параграфи 2 и 3 от Кодекса за обществените поръчки гласи:

„2. Без да се засягат разпоредбите от настоящия кодекс относно процедурите за обществените поръчки, провеждани при условия на поверителност или изпълнението на които изисква специални мерки за сигурност, правото на достъп се отлага:

- a) до изтичане на срока за подаване на оферти в откритите процедури по отношение на списъка на лицата, подали оферти;
- b) до изтичане на срока за представяне на офертите в ограничените процедури или процедури с договаряне или неофициални процедури за представяне на оферти, по отношение на списъка на лицата, поискали покана за участие или заявили интерес, и списъка на лицата, поканени да представят оферти, както и списъка на лицата, представили оферти; лицата, чиито искания за получаване на покана за участие са отхвърлени, могат да получат достъп до списъка на лицата, поискали покана за участие или заявили интерес, след официалното съобщение на възлагащите органи на имената на кандидатите, които да бъдат поканени;
- c) по отношение на офертите, до възлагането на поръчката;
- d) по отношение на процедурата за проверка на аномалиите на офертата, до възлагането на поръчката.

3. До изтичане на срока, предвиден в параграф 2, посочените в него актове не могат да се съобщават на трети лица, нито да се разпространяват по какъвто и да е начин“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 8 С решение от 19 май 2017 г., при спазване на критерия за икономически най-изгодната оферта, CISS di Pinerolo възлага на временното сдружение на предприятия оферент обществената поръчка за услуги за грижи по домовете на територията, за която е компетентен, за периода 1 юни 2017 г.—31 май 2020 г.
- 9 След възлагането Cooperativa Animazione Valdocco, класирана втора, подава до запитващата юрисдикция, а именно Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (Областен административен съд Пиемонт, Италия), жалба за отмяна на решението за възлагане на спорната поръчка и срещу различни актове от процедурата за възлагане, един от които е решението да не бъде изключено временното сдружение на предприятия оферент, като изтъква по-конкретно, че при липсата на депозирана временна гаранция в изисквания размер и при положение че не е доказано наличието на всички условия за участие, това сдружение не е трябвало да се допусне до процедурата за представяне на оферти.
- 10 Запитващата юрисдикция обяснява, че възлагащият орган и временното сдружение на предприятия оферент са повдигнали възражение за недопустимост на жалбата, тъй като е подадена срещу окончателното решение за възлагане. Според ускорената процедура, предвидена в член 29 от Кодекса за обществените поръчки във връзка с член 120, параграф 2-bis от Административнопроцесуалния кодекс, трябвало е жалбата на Cooperativa Animazione Valdocco да бъде подадена в срок от 30 дни, считано от съобщението за акта за допускане на оферента до участие в процедурата за представяне на оферти.
- 11 Във връзка с това тя обяснява, че въвеждането на ускорената процедура за оспорване на решенията за изключване или за допускане до участие на оферентите, предвидена в член 120, параграф 2-bis от Административнопроцесуалния кодекс, отговаря на необходимостта да бъде осигурена възможност за разрешаване на спора преди приемането на решението за възлагане, като определя изчерпателно лицата, допуснати до участие в процедурата за представяне на оферти, преди разглеждането на офертите и след това определянето на спечелилия оферент.
- 12 Тя подчертава обаче, че тази ускорена процедура подлежи на критика в някои аспекти, по-конкретно с оглед на правото на Съюза.
- 13 Във връзка с това тя посочва, първо, че тази процедура задължава оферента, който не е бил допуснат до участие в процедурата за представяне на оферти, да подаде жалба срещу решението за допускане или неизключване на всички оференти, при положение че, от една страна, в този момент той не може да знае кой ще е спечелилият оферент, и от друга страна, би могло той самият да няма никаква полза от оспорване на възлагането, тъй като не е в крайното класиране. Следователно този оферент ще бъде принуден да предяви иск, без да има каквато и да е гаранция, че тази инициатива ще му донесе конкретна полза, като същевременно го принуждава да понесе разходите във връзка с незабавното предявяване на иска.
- 14 След това, запитващата юрисдикция отбелязва, че оферентът, задължен по този начин да предяви иск по ускорената процедура, не само няма конкретен и актуален интерес от това, но освен това търпи различни вреди в резултат на прилагането на член 120 параграф 2-bis от Административнопроцесуалния кодекс. Първата е следствие от големите разходи във връзка с подаването на множество жалби. Втората е свързана с евентуалното компрометиране на

положението му в очите на възлагащия орган. Третата е свързана с вредните последици за класирането му, тъй като член 83 от Кодекса за обществените поръчки предвижда като отрицателен критерий за преценка заведените от оферента дела.

- 15 Накрая, запитващата юрисдикция подчертава, че прекомерно трудния достъп до административното правосъдие се усложнява от член 53 от Кодекса за обществените поръчки, който в параграф 3 забранява на държавните служители или лица, натоварени с публична мисия, да съобщават или във всеки случай да огласяват, под страх от наказателна санкция, актовете от процедурата за представяне на оферти, достъпът до които е отложен до възлагането. С оглед на задължителния характер на тази забрана отговорните за процедурата лица не били склонни да оповестяват, освен решението за допускане, административните документи на оферентите, което ще принуди икономическите оператори да подават жалби „слепешката“.
- 16 При тези обстоятелства Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (Административен областен съд Пиемонт) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Допуска ли европейската правна уредба относно правото на защита, правото на справедлив съдебен процес и действителната ефективност на защитата, и по-специално членове 6 и 13 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., член 47 от Хартата и член 1, параграфи 1 и 2 от Директива 89/665, национална правна уредба като член 120, параграф 2-bis от Административнопроцесуалния кодекс, който изисква от оператор, оферент в процедура за възлагане на обществена поръчка, да направи всички оспорвания на допускането/неизключването на друг участник в срок от 30 дни от съобщаване на решението за допускане или изключване на участник?
- 2) Допуска ли европейската правна уредба относно правото на защита, правото на справедлив съдебен процес и действителната ефективност на защитата, и по-специално членове 6 и 13 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, член 47 от Хартата и член 1, параграфи 1 и 2 от Директива 89/665, национална правна уредба като член 120, параграф 2-bis от Административнопроцесуалния кодекс, който не позволява на икономическия оператор да оспори след приключване на производството, включително с насрещна жалба, незаконосъобразността на решенията за допускане на останалите оференти, и по-специално на избрания оферент или на жалбоподателя по главната жалба, ако не е оспорил предварително решенията за допускане в срока, посочен в първия въпрос?“.

По преюдициалните въпроси

- 17 По силата на член 99 от Процедурния правилник на Съда, когато отговорът на преюдициалния въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика, Съдът може във всеки един момент да се произнесе с мотивирано определение по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат.
- 18 Тази разпоредба следва да се приложи по настоящото дело.

По допустимостта на преюдициалното запитване

- 19 В самото начало следва да се отбележи, че както се установява от представените на Съда становища, стойността на разглежданата в главното производство обществената поръчка възлиза на 5 684 000 eur, тоест сума, много по-голяма от определените в член 4 от Директива 2014/24 прагове.
- 20 Следователно, противно на твърденията на италианското правителство, в съответствие с член 46 от Директива 2014/23, Директива 89/665 се прилага по отношение на посочената поръчка и поради това не може да се приеме, че преюдициалното запитване е недопустимо само поради липсата на указания в акта за преюдициално запитване за стойността на разглежданата обществената поръчка.
- 21 Не може да се приеме също, че преюдициалното запитване е недопустимо, тъй като от Съда се иска да упражни контрол върху дискреционния избор на италианския законодател при транспонирането на Директива 89/665, както твърди CISS di Pinerolo. Всъщност ясно е, че поставените въпроси са относно тълкуването на няколко разпоредби от тази директива.
- 22 Поради това настоящото преюдициално запитване е допустимо.

По първия въпрос

- 23 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 1, параграфи 1 и 2 от Директива 89/665 във връзка с член 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която предвижда, че жалбите срещу решенията на възлагащите органи за допускане до участие или за изключване от участие в процедурите за обществени поръчки трябва да се предявят в преклузивен срок от 30 дни, считано от съобщаването им на заинтересованите лица.
- 24 Първо, следва да се припомни, че в съответствие член 2в от Директива 89/665 държавите членки могат да предвидят, че всяка молба за преразглеждане на решение, взето от възлагащ орган в рамките на или във връзка с процедура за възлагане на обществената поръчка, попадаща в приложното поле на Директива 2014/24, трябва да бъде подадена преди изтичането на определен срок.
- 25 В посочената разпоредба е предвидено, че този срок не може да бъде по-кратък от десет календарни дни, считано от деня, следващ датата, на която заинтересованият оферент или кандидат е бил уведомен по факс или по електронен път за решението на възложителя, или ако са използвани други средства за съобщение, този период е най-малко 15 календарни дни, считано от деня, следващ датата, на която решението на възлагащия орган е било изпратено на заинтересования оферент или кандидат, или най-малко десет календарни дни, считано от деня, следващ датата на получаване на решението на възлагащия орган. В същата разпоредба се уточнява, че съобщението на решението на възлагащия орган до всеки оферент или кандидат се придружава от обобщение на основанията и причините за взетото решение.
- 26 Следователно от самия текст на член 2в от Директива 89/665 следва, че преклузивен срок от 30 дни, считано от съобщаването им на заинтересованите лица, като разглеждания в главното производство, през който трябва да бъдат подадени жалбите срещу решенията на възлагащите органи за допускане или изключване от участие в процедурите за възлагане на обществените поръчки, попадащи в приложното поле на Директива 2014/24, по принцип е съвместим с правото на Съюза, при положение че тези решения са надлежно мотивирани, като се придружават от обобщение на основанията и причините за приемането им.

- 27 Освен това член 1, параграф 1 от Директива 89/665 налага на държавите членки задължението да гарантират, че решенията на възлагащите органи могат да бъдат ефективно и възможно най-бързо обжалвани. Както Съдът е имал повод да подчертае, определянето на преклузивни срокове за обжалване, позволява да се постигне преследваната с Директива 89/665 бързина, като се задължат операторите да оспорват в кратки срокове подготвителните мерки или междинните решения, взети в рамките на процедура за възлагане на поръчка (вж. в този смисъл решение от 28 януари 2010 г., Комисия/Ирландия, C-456/08, EU:C:2010:46, т. 60 и цитираната съдебна практика).
- 28 Съдът приема освен това, че определянето на разумни преклузивни срокове за обжалване по принцип удовлетворява изискването за ефективност, произтичащо от Директива 89/665, доколкото то представлява приложение на основния принцип на правната сигурност (решения от 12 декември 2002 г., *Universale-Bau* и др., C-470/99, EU:C:2002:746, т. 76, и от 21 януари 2010 г., Комисия/Германия, C-17/09, непубликувано, EU:C:2010:33, т. 22) и е съвместимо с основното право на ефективна съдебна защита (вж. в този смисъл решение от 11 септември 2014 г., *Fastweb*, C-19/13, EU:C:2014:2194, т. 58).
- 29 При все това търсената с Директива 89/665 бързина трябва да бъде постигната в националното право при спазване на изискванията на правната сигурност. Затова държавите членки са длъжни да установят система от достатъчно точни, ясни и предвидими срокове, за да дадат възможност на лицата да се запознаят с правата и задълженията си (вж. в този смисъл решения от 30 май 1991 г., Комисия/Германия, C-361/88, EU:C:1991:224, т. 24, и от 7 ноември 1996 г., Комисия/Люксембург, C-221/94, EU:C:1996:424, т. 22).
- 30 В това отношение, когато определят процесуалните правила за съдебните производства, предназначени да гарантират защитата на правата, предоставени от правото на Съюза на кандидатите и на оферентите, които са претърпели вреди от решения на възлагащите органи, държавите членки трябва да гарантират, че не се засяга нито ефективността на Директива 89/665, нито правата, предоставени от правото на Съюза, особено правото на ефективни правни средства за защита и правото на справедлив съдебен процес в съответствие с член 47 от Хартата (вж. в този смисъл решение от 15 септември 2016 г., *Star Storage* и др., C-439/14 и C-488/14, EU:C:2016:688, т. 43—45).
- 31 Поставената в член 1, параграф 1 от Директива 89/665 цел да се гарантира наличието на ефективни средства за защита срещу нарушенията на разпоредбите, приложими по отношение на възлагането на обществените поръчки, може да бъде постигната само ако наложените срокове за обжалване започват да текат едва от датата, на която жалбоподателят е узнал или е трябвало да узнае за твърдяното нарушение на посочените разпоредби (решения от 28 януари 2010 г., *Uniplex (UK)*, C-406/08, EU:C:2010:45, т. 32, от 12 март 2015 г., *eVigilo*, C-538/13, EU:C:2015:166, т. 52, и от 8 май 2014 г., *Idrodinamica Spurgo Velox* и др., C-161/13, EU:C:2014:307, т. 37).
- 32 От това следва, че национална правна уредба като разглежданата в главното производство, в която се предвижда, че жалбите срещу решенията на възлагащите органи за допускане до или изключване от участие в процедурите за възлагане на обществените поръчки трябва да се подадат в преклузивен срок от 30 дни, считано от съобщаването им на заинтересованите лица, е съвместима с Директива 89/665 само при условие че съобщените решения са надлежно мотивирани, като се придружават от обобщение на основанията и причините за приемането им, за да се гарантира, че споменатите заинтересовани лица са се запознали или са могли да се запознаят с твърдяното от тях нарушение на правото на Съюза.
- 33 Наистина съгласно постоянната практика на Съда ефективността на съдебния контрол, гарантиран в член 47 от Хартата, изисква заинтересованото лице да може да се запознае с мотивите за взетото по отношение на него решение посредством прочита на самото решение

- или чрез изпращането на мотивите му по искане на това лице, за да може то да защити правата си при възможно най-добрите условия и да реши, разполагайки с цялата необходима информация, дали е необходимо да сезира компетентния съд, както и за да се предостави на този съд пълна възможност за упражняване на контрол за законосъобразността на разглежданото национално решение (вж. в този смисъл решения от 15 октомври 1987 г., *Heylens* и др., 222/86, EU:C:1987:442, т. 15, и от 4 юни 2013 г., *ZZ*, C-300/11, EU:C:2013:363, т. 53).
- 34 Запитващата юрисдикция отбелязва обаче, че оферентът, който смята да оспорва решение за допускане на конкурент, трябва да подаде жалбата си в срок от 30 дни, считано от съобщаването му, тоест в момент, в който често той не е в състояние да прецени дали действително има интерес от това, тъй като не знае дали споменатият конкурент ще бъде предпочетен в края на процедурата, или ще бъде възможно самият той да получи възлагането.
- 35 В това отношение следва да се припомни, че член 1, параграф 3 от Директива 89/665 задължава държавите членки да гарантират достъпност до процедурите по преразглеждане съгласно подробни разпоредби, които държавите членки могат да установят най-малко за всяко лице, имащо или имало интерес от получаването на определена обществена поръчка и на което е нанесена или рискува да бъде нанесена вреда от твърдяно нарушение.
- 36 Последната посочена разпоредба следва да се прилага именно по отношение на всеки оферент, който смята, че решение за допускане на конкурент до процедура по възлагане на обществена поръчка е незаконосъобразно и има риск да му причини вреди, като този риск е достатъчен за обосноваване за непосредствения интерес от подаването на жалба срещу това решение, независимо от вредите, които освен това могат да настъпят от възлагането на поръчката на друг кандидат.
- 37 Съдът признава, че при всяко положение решението за допускане на оферент до процедура за възлагане представлява акт, който по силата на член 1, параграф 1 и член 2, параграф 1, буква б) от Директива 89/665 може да се обжалва самостоятелно (вж. в този смисъл решение от 5 април 2017 г., *Marina del Mediterráneo* и др., C-391/15, EU:C:2017:268, т. 26—29 и 34).
- 38 При това положение на първия въпрос трябва да се отговори, че Директива 89/665, и по-конкретно членове 1 и 2 в връзка с член 47 от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, в която се предвижда, че жалбите срещу решенията на възлагащите органи за допускане до участие или изключване от участие в процедурите за възлагане на обществените поръчки трябва да се подадат в преклузивен срок от 30 дни, считано от съобщаването им на заинтересованите лица, при положение че така съобщените решения са надлежно мотивирани, като се придружават от обобщение на основанията и причините за приемането им, за да се гарантира, че заинтересованите лица са се запознали или са могли да се запознаят с нарушението на правото на Съюза, което твърдят, че е налице.

По втория въпрос

- 39 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 1, параграфи 1 и 2 от Директива 89/665 във връзка с член 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, в която се предвижда, че когато не е подадена жалба срещу решенията на възлагащите органи за допускане на оферентите до участие в процедурите за възлагане на обществените поръчки в срок от 30 дни, считано от съобщаването им, заинтересованите лица нямат възможност да повдигнат възражение за незаконосъобразност на тези решения при обжалването на последващите актове, и по-конкретно на решенията за възлагане.

- 40 Във връзка с това Съдът многократно е постановявал, че Директива 89/665 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, според която всяко обжалване на решение на възлагащия орган трябва да бъде направено в предвидения за това срок и всяка нередовност на процедурата за възлагане, изтъкната в подкрепа на тази жалба, трябва да бъде посочена в същия срок, като в случай че това не бъде направено, правото на жалба се преклузира, така че при пропускане на този срок повече да не е възможно да се оспорва такова решение или да се изтъкне такава нередовност, доколкото въпросният срок е разумен (решения от 12 декември 2002 г., *Universale-Bau* и др., C-470/99, EU:C:2002:746, т. 79, от 27 февруари 2003 г., *Santex*, C-327/00, EU:C:2003:109, т. 50, и от 11 октомври 2007 г., *Lämmerzahl*, C-241/06, EU:C:2007:597, т. 50).
- 41 Тази съдебна практика се основава на съображението, че пълното осъществяване на преследваната с Директива 89/665 цел не би било възможно, ако на кандидатите и оферентите бъде позволено да изтъкват във всеки момент от процедурата по възлагане нарушения на правилата за възлагане на поръчките, като по този начин задължават възложителя да започне отново цялата процедура, за да отстрани тези нарушения (решения от 12 декември 2002 г., *Universale-Bau* и др., C-470/99, EU:C:2002:746, т. 75, от 11 октомври 2007 г., *Lämmerzahl*, C-241/06, EU:C:2007:597, т. 51, и от 28 януари 2010 г., Комисия/Ирландия, C-456/08, EU:C:2010:46, т. 52). Наистина, доколкото такова поведение може без обективна причина да забави образуването на производствата по обжалване, въвеждането на които е наложено на държавите членки с Директива 89/665, то може да навреди на ефективното прилагане на директивите на Съюза в областта на възлагане на обществени поръчки (решение от 12 февруари 2004 г., *Grossmann Air Service*, C-230/02, EU:C:2004:93, т. 38).
- 42 В случая от практиката на Съда следва, че Директива 89/665, особено член 2в, трябва да се тълкува в смисъл, че по принцип тя допуска, когато в предвидения в италианската правна уредба срок от 30 дни не е подадена жалба срещу решение на възлагащ орган, вече да не е възможно оферент да повдига възражение за незаконосъобразност на това решение в производство по жалба срещу последващ акт.
- 43 Дори национални правни норми относно преклузивните срокове сами по себе си да не противоречат на предписанията на член 2в от Директива 89/665, не може да се изключи възможността, при особени обстоятелства или с оглед реда и условията за прилагането им, прилагането им да може да наруши правата, предоставени на лицата от правото на Съюза, особено правото на ефективно средство за правна защита и на достъп до безпристрастен съд, закрепено в член 47 от Хартата (вж. в този смисъл решения от 27 февруари 2003 г., *Santex*, C-327/00, EU:C:2003:109, т. 57, и от 11 октомври 2007 г., *Lämmerzahl*, C-241/06, EU:C:2007:597, т. 55 и 56).
- 44 Така Съдът вече е имал повод да постанови, че Директива 89/665 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска предвидена в националното право норма, определяща преклузивни срокове, да се прилага така, че на оферент да бъде отказан достъпът до обжалване на незаконосъобразно решение, при положение че по същество той е могъл да се запознае с тази незаконосъобразност едва след изтичане на преклузивния срок (вж. в този смисъл решения от 27 февруари 2003 г., *Santex*, C-327/00, EU:C:2003:109, т. 60, и от 11 октомври 2007 г., *Lämmerzahl*, C-241/06, EU:C:2007:597, т. 59—61 и 64).
- 45 Следва да се подчертае освен това, както беше припомнено в точка 31 от настоящото определение, че Съдът е постановил също, че ефективно обжалване при нарушения на приложимите при възлагането на обществени поръчки разпоредби може да бъде осигурено само ако предвидените за обжалване срокове започват да текат едва от датата, на която жалбоподателят е узнал или е трябвало да узнае за твърдяното нарушение на посочените разпоредби (вж. в този смисъл решение от 12 март 2015 г., *eVigilo*, C-538/13, EU:C:2015:166, т. 52 и цитираната съдебна практика).

- 46 Поради това запитващата юрисдикция трябва да определи дали при обстоятелствата по делото в главното производство Cooperativa Animazione Valdocco действително се е запознала или е могла да се запознае от съобщението от възлагащия орган за решението за допускане на спечелилото поръчката временно сдружение на предприятия в съответствие с член 29 от Кодекса за обществените поръчки с мотивите за незаконосъобразността на това решение, които тя твърди, че са налице поради липсата на депозирана временна гаранция в изискуемия размер и липсата на доказателства за наличието на всички условия за участие, и дали по този начин тя действително е била в състояние да подаде жалба в преклузивния срок от 30 дни, предвиден в член 120, параграф 2-bis от Административнопроцесуалния кодекс
- 47 Тя трябва по-конкретно да се увери, че при обстоятелствата по делото в главното производство прилагането на член 29 във връзка с член 53, параграфи 2 и 3 от Кодекса за обществените поръчки, където е уреден достъпът до документите за офертите и тяхното разпространяване, не изключва всякаква възможност за Cooperativa Animazione Valdocco действително да се запознае с твърдяната от нея незаконосъобразност на решението за допускане на сдружението на предприятия, на което е възложена поръчката, и да подаде жалба, считано от момента, в който се е запознала с него, в преклузивния срок, предвиден в член 120, параграф 2-bis от Административнопроцесуалния кодекс.
- 48 Следва да се допълни, че националната юрисдикция трябва да даде съответстващо на целта на Директива 89/665 тълкуване на вътрешната правна уредба, която трябва да приложи. Ако не е възможно такова тълкуване, тя не трябва да прилага националните разпоредби, които противоречат на тази директива (вж. в този смисъл решение от 11 октомври 2007 г., Lämmerzahl, C-241/06, EU:C:2007:597, т. 62 и 63), тъй като текстът на член 1, параграф 1 от Директива 89/665 е безусловен и достатъчно точен, за да може да бъде противопоставен на възлагащ орган (решения от 2 юни 2005 г., Koppensteiner, C-15/04, EU:C:2005:345, т. 38, и от 11 октомври 2007 г., Lämmerzahl, C-241/06, EU:C:2007:597, т. 63).
- 49 С оглед на всичко изложено по-горе на втория въпрос трябва да се отговори, че Директива 89/665, и по-конкретно членове 1 и 2в във връзка с член 47 от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която предвижда, че когато не е подадена жалба срещу решенията на възлагащите органи за допускане на оферентите до участие в процедурите за възлагане на обществени поръчки в преклузивен срок от 30 дни, считано от съобщаването им, заинтересованите лица вече не могат да повдигат възражение за незаконосъобразност на посочените решения в производството по жалба срещу последващите актове, а именно срещу решенията за възлагане, при условие че този преклузивен срок може да бъде приложен по отношение на заинтересованите лица само ако с това съобщение те са се запознали или са могли да се запознаят с незаконосъобразността, която твърдят, че е налице.

По съдебните разноски

- 50 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

- 1) Директива 89/665/ЕИО на Съвета от 21 декември 1989 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби, отнасящи се до прилагането на производства по обжалване при възлагането на обществени поръчки за доставки и за строителство, изменена с Директива 2014/23/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г., и по-специално членове 1 и 2в във**

връзка с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, в която се предвижда, че жалбите срещу решенията на възлагащите органи за допускане до участие или изключване от участие в процедурите за възлагане на обществените поръчки трябва да се подадат в преклузивен срок от 30 дни, считано от съобщаването им на заинтересованите лица, при положение че така съобщените решения са надлежно мотивирани, като се придружават от обобщение на основанията и причините за приемането им, за да се гарантира, че заинтересованите лица са се запознали или са могли да се запознаят с нарушението на правото на Съюза, което твърдят, че е налице.

- 2) Директива 89/665, изменена с Директива 2014/23, и по-конкретно членове 1 и 2в във връзка с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която предвижда, че когато не е подадена жалба срещу решенията на възлагащите органи за допускане на оферентите до участие в процедурите за възлагане на обществени поръчки в преклузивен срок от 30 дни, считано от съобщаването им, заинтересованите лица вече не могат да повдигат възражение за незаконосъобразност на посочените решения в производството по жалба срещу последващите актове, а именно срещу решенията за възлагане, при условие че този преклузивен срок може да бъде приложен по отношение на заинтересованите лица само ако с това съобщение те са се запознали или са могли да се запознаят с незаконосъобразността, която твърдят, че е налице.

Подписи